

АНОТАЦІЯ

Жеребко І. А. Організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 231 Соціальна робота. – Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Умань, 2021.

У дисертації вперше на основі теоретичного обґрунтування проблеми дослідження визначено поняття «інклюзивний туризм» як інноваційну комплексну соціальну послугу для людей з інвалідністю, спрямовану на надання допомоги для відновлення оптимального фізичного, інтелектуального й соціального рівня життєдіяльності, компенсації порушених або втрачених функцій організму, профілактику, подолання або мінімізацію складних життєвих обставин людям з інвалідністю, з метою сприяння їхньої інтеграції в суспільство, соціальної адаптації, забезпечення всіма необхідними засобами реабілітації на основі медичних, психологічних, педагогічних, фізичних, професійних, трудових, фізкультурно-спортивних та соціально-побутових заходів, адаптованих до інклюзивного туризму людей з інвалідністю.

Проаналізовано основні нормативно-правові документи, що регулюють надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму за чотирма напрямками: *соціальної захист* (Конвенція про права осіб з інвалідністю, Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»), *соціальне обслуговування* (Закон України «Про соціальні послуги», Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю»), *реабілітація* (Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», Концепція ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів), *туризм* (Закон України «Про туризм», Закон України «Про курорти»). Відповідно до

Класифікатора соціальних послуг вивчено можливість адаптації до впровадження інклюзивного туризму 16 соціальних послуг: інформування, консультування, посередництво, надання притулку, соціальна профілактика, догляд та виховання дітей в умовах, наближених до сімейних, соціальний супровід сімей/осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах, соціальна адаптація, соціальна інтеграція та реінтеграція, денний догляд дітей з інвалідністю, персональне асистентування, соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями, соціально-психологічна реабілітація, тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю, фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на візках, з інтелектуальними, сенсорними, фізичними, моторними, психічними та поведінковими порушеннями, переклад жестовою мовою, транспортні послуги та ін.

З'ясовано організаційно-змістові засади надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму: організаційні (наявність нормативно-правових актів та їх дотримання; використання накопиченого досвіду впровадження інноваційних заходів з розвитку надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму; залучення до надання соціальних послуг недержавного сектору соціального обслуговування, а саме громадських об'єднань); змістові (підготовка майбутніх фахівців до надання соціальних послуг інклюзивного туризму; створення спеціалізованих відділень інклюзивного туризму в закладах соціальної сфери на місцевому рівні; розробка і затвердження Державного стандарту соціальної послуги з інклюзивного туризму; активне залучення людей з інвалідністю до туристично-інклюзивних маршрутів).

Розроблена та апробована структурно-функційна модель надання соціальних послуг людям з інвалідністю засобами інклюзивного туризму, що передбачає суб'єкт-суб'єктний підхід, та складається з таких елементів: *мета* (покращити процес надання послуг та поєднати в собі види реабілітації людей

з інвалідністю з допомогою інклюзивного туризму); *завдання* (включити в процес реабілітації декілька її видів; спростити процес надання соціальних послуг через залучення до нього людей з інвалідністю; сприяти розвитку доступності та пристосованості громадських місць для людей з інвалідністю); *принципи* (гуманізму, соціальної справедливості, системності, комплексності, превентивності, доступності й відкритості та ін.); *функції* (навчальна, корекційна, відновлювальна, супроводжувальна, оздоровча, культурна, психологічна, трудова, соціальна, економічна, медична, юридична); *технології діяльності* (індивідуальної підтримки, роботи в громаді, групової роботи, поєднання, групового впливу, персоналізації, циклічного підходу, самостійності); *заходи інклюзивного туризму, тісно пов'язані з видами реабілітації людей з інвалідністю* (з соціальною, психологічною, медичною, фізичною, фізкультурно-спортивною, трудовою, професійною, психолого-педагогічною реабілітаціями); *моніторинг та аналіз отриманих результатів під час надання соціальної послуги інклюзивного туризму* (консолідація видів реабілітації в один спільний процес; проведення аналізу результатів застосування таких видів реабілітації; залучення людей з інвалідністю до надання соціальних послуг; опитування людей з інвалідністю та узагальнення отриманої інформації про якість надання та отримання таких послуг; вияв рівня доступності та пристосованості громадських місць для людей з інвалідністю та включення їх до перспективних планів розвитку інфраструктури, на місцевому та регіональному рівнях; підвищення рівня прийняття людей з інвалідністю суспільством через проведення опитувань, бесід, благодійних акцій тощо).

Практичне значення дослідження полягає в можливості застосування його наукових положень і висновків для покращення якості надання соціальних послуг у сфері інклюзивного туризму, та у системі підвищення професійної кваліфікації соціальних працівників, зокрема, у діяльності Центру соціально-освітньої інтеграції та інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму «Без бар'єрів» факультету соціальної та психологічної освіти

Уманського державного педагогічного університету з метою створення сприятливого інклюзивного освітнього середовища; для розробки та впровадження наукових проєктів, спрямованих на популяризацію та розвиток інклюзивного туризму й створення безбар'єрного середовища для дітей, молоді та дорослих людей з інвалідністю.

Результати дослідження зорієнтовані також на розробку конкретних заходів реалізації нормативно-правового механізму організаційно-змістових засад надання соціальних послуг у сфері інклюзивного туризму, зокрема для покращення умов життєдіяльності людей з інвалідністю та рівня надання їм соціальних послуг.

Матеріали дослідження можуть бути використані в лекційних курсах, практичних чи семінарських заняттях зі спеціальності «Соціальна робота» в закладах освіти I–IV рівнів акредитації.

Ключові слова: соціальна робота, соціальний захист, люди з інвалідністю, соціальні послуги, інклюзивний туризм, організаційно-змістові засади надання соціальних послуг, відділення інклюзивного туризму, туристична діяльність.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Молоченко І. А. Соціальне обслуговування людей з інвалідністю за кордоном: кращий досвід і можливості його впровадження в Україні. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. 2020. Вип. 20. Т. 1. С. 145–148.
2. Кравченко О. О., Молоченко І. А. Мистецтво змінює життя: досвід роботи Міжнародного художнього симпозіуму-пленера осіб з інвалідністю «Мистецтво без обмежень». *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2020. Вип. 2 (5). С. 76–83.
3. Молоченко І. А. Нормативно-правове забезпечення життєдіяльності людей з інвалідністю в Україні. *Науковий вісник*

Ужгородського університету, Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2021. Вип. 1 (48). С. 280–283.

4. Жеребко І. Можливості впровадження соціальної послуги інклюзивного туризму в Україні. *Social Work and Education*. 2021. Том 8. № 2. С. 175–189.

Статті в наукових виданнях інших держав

5. Bezliudnyi O., Molochenko I. The social service delivery system for people with disabilities: a historical perspective. *Current issues of inclusive tourism introduction in Ukraine and other countries*. Poznan: UniKS Press, 2020. P. 5–35.

6. Zherebko Inna. Model of Social-Psychological Rehabilitation of People with Disabilities by Inclusive Tourism. *Social and Human Sciences. Polish-Ukrainian scientific journal*, 2021. 02 (30). URL: https://issn2391-4164.blogspot.com/p/23_15.html

7. Oksana Kravchenko, Inna Molochenko, Maksym Skochko Rehabilitation for People with Disabilities by Means of Art: Example of the International Art Symposium-Plenary of People with Disabilities. *The Author(s), under exclusive license to Springer Nature Switzerland AG 2021 J. Kalra et al. (Eds.): AHFE 2021, LNNS 263*. 2021. P. 313–319. (Scopus)

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Кравченко О. О., Молоченко І. А. Становлення системи надання соціальних послуг в Україні. *Соціологія та соціальна робота в умовах національних та регіональних викликів. Міжнародна науково-практична конференція: тези доповідей* (Ужгород, 27 вересня 2019 р.). Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2019. С. 54–56.

9. Молоченко І. А. Надання соціальних послуг людям з інвалідністю в період реформ імператриці Марії. *Актуальні питання професійного розвитку та становлення майбутнього фахівця в сучасних умовах: Всеукраїнська науково-практична конференція, тези доповідей* (Умань, 29 жовтня 2019 р.). Умань : Візаві, 2019. С. 53–55.

10. Кравченко О. О., Молоченко І. А. Соціальні послуги саодиноким матерям в Україні. *Актуальні дослідження в соціальній сфері: Чотирнадцята міжнародна науково-практична конференція: тези доповідей* (Одеса, 18 листопада 2019 р.). Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2019. С. 82 – 84.

11. Молоченко І. А. Зарубіжний досвід соціальної реабілітації людей з інвалідністю засобами інклюзивного туризму. *«Ціннісні орієнтири в мистецькому просторі – індивід і соціальний контекст»: Всеукраїнська наукова конференція з міжнародною участю* (Харків, 9 квітня 2020 р.). Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. С. 62.

12. Молоченко І. А. Зарубіжний досвід соціальної реабілітації людей з інвалідністю засобами інклюзивного туризму. *Актуальні проблеми підготовки фахівців соціальної сфери: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Умань, 21 квітня 2020 р.). Умань : Візаві, 2020. С. 75–77.

13. Молоченко І. А. Інклюзивний туризм як універсальний засіб реабілітації людей з інвалідністю. *«Наука, освіта, молодь»* : матеріали XIV Всеукраїнської наук. конф. студентів та молодих науковців (Умань, 28 квітня 2021 р.). Умань : Візаві, 2021. Ч. 2. С. 35–38.

14. Молоченко І. А. Можливості інформаційної доступності для людей з інвалідністю. *Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки»* (Рівне, 21–22 травня 2020 р.). Рівне : НУВГП, 2020. Ч. 2. С. 193–197.

15. Молоченко І. А. Роль «третього сектору» у наданні соціальних послуг людям з інвалідністю. *Наука, Освіта, Суспільство Очима Молодих* : матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих науковців (Рівне, 26 травня 2020 р.). Рівне : РДГУ, 2020. С. 271–272.

16. Молоченко І. А. Надання соціальних послуг в умовах пандемії. *Надання соціальних послуг в умовах децентралізації: проблеми та*

перспективи : матеріали доповідей та повідомлень Міжнародної науково-практичної конференції (Ужгород, 25 вересня 2020 р.). Ужгород : ФОП Роман О. І., 2020. С. 68.

17. Молоченко І. А. Особливості працевлаштування здобувачів вищої освіти за нозологіями. *«Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики»* : матеріали XX Міжнародної науково-практичної конференції: тези доповідей (Київ, 18–19 листопада 2020 р.). Київ : Університет «Україна», 2020. Ч. 2. С. 79–82.

18. Молоченко І. А. Реабілітаційні можливості для людей з інвалідністю під час інклюзивного туризму. *«Актуальні соціально-філософські проблеми сучасності»* : матеріали XIII Всеукраїнської студентської наукової конференції (Умань, 26 листопада 2020 р.). Умань : ВПЦ «Візаві», 2020. С. 84–87.

19. Молоченко І. А. Інклюзивне навчання в контексті соціальних послуг. *Профорієнтація серед учнівської молоді в умовах інклюзивної освіти* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Умань, 14 квітня 2021 р.). Умань : ВІЗАВІ, 2021. С. 80–82.

20. Молоченко І. А. Організація та проведення інклюзивних турів для людей з інвалідністю. *«Інновації партнерської взаємодії освіти, економіки та соціального захисту в умовах інклюзії та прагматичної реабілітації соціуму»* : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Кам'янець-Подільський, 27–28 травня 2021 р.). Кам'янець-Подільський : Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2021. С. 335–339.

Опубліковані праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

21. Молоченко І. А. Роль громадських організацій у наданні соціальних послуг людям з інвалідністю. *Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота в закладі освіти: теорія та практика* : колект. монографія. Умань, 2020. С. 234–241

22. Молоченко І. А. Зарубіжний досвід соціального обслуговування людей з інвалідністю. *Актуальні проблеми соціальної роботи: теорія і практика* : колективна монографія. Умань, 2020. С. 158-180.

23. Молоченко І. А. Музеї. *Історико-культурні, природно-заповідні та лікувально-оздоровчі об'єкти Черкащини крізь призму інклюзивного туризму* : довідник. Умань, 2020. С. 58–115.

24. Молоченко І. А. Вади по зору. *Доступність об'єктів соціокультурної інфраструктури для дітей та молоді з особливими освітніми потребами* : навчально-методичний довідник. Умань, 2020. С. 41–71.

25. Молоченко І. А. Особливості роботи з дітьми з порушенням слуху в умовах інклюзивного оздоровчого табору. Особливості роботи з дітьми з порушенням зору в умовах інклюзивного оздоровчого табору. *Інклюзивний оздоровчий літній табір*: навч.-метод. довідник. Київ, 2021. С. 87–109.

26. Молоченко І. А. Ігри для дітей з вадами зору. *Ігри для дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного туризму*: навч.-метод. довідник. Київ, 2021. С. 17–38.

ANNOTATION

Zherebko I.A. Organizational and semantic principles of providing social services to people with disabilities through inclusive tourism. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on competition of a scientific degree of the doctor of philosophy on a specialty 231 Social work. – Uman State Pedagogical University named after Pavol Tychyna, Uman, 2021.

The dissertation for the first time on the basis of theoretical substantiation of the research problem defines the concept of inclusive tourism as an innovative comprehensive social service for people with disabilities, aimed at helping to restore optimal physical, intellectual and social standard of living, compensation for impaired or lost body functions, or minimization of difficult life circumstances for people with disabilities, in order to promote their integration into society, social adaptation, providing all necessary means of rehabilitation on the basis of medical, psychological, pedagogical, physical, professional, labor, physical culture and social activities adapted to inclusive tourism for people with disabilities.

The main normative and legal documents regulating the process of providing social services to people with disabilities through inclusive tourism in four areas are analyzed: social protection (Convention on the Rights of Persons with Disabilities, National Strategy for Barrier-Free Space in Ukraine until 2030, Law Of Ukraine «On Fundamentals of Social Protection of Persons with Disabilities in Ukraine»), social services (Law of Ukraine «On Social Services», Law of Ukraine «On State Social Assistance to Persons with Childhood Disabilities and Children with Disabilities»), rehabilitation (Law of Ukraine «On rehabilitation of persons with disabilities in Ukraine», the Concept of early social rehabilitation of children with disabilities), tourism (Law of Ukraine «On Tourism », Law of Ukraine «On Resorts»); according to the Classifier of Social Services, the possibility of adapting to the introduction of inclusive tourism 16 social services was studied: information, counseling, mediation, asylum, social prevention, care and upbringing of children in close to family conditions, social support for families / people in difficult life

circumstances, social adaptation, social integration and reintegration, day care for children with disabilities, personal assistant, social rehabilitation of persons with intellectual and mental disabilities, socio-psychological rehabilitation, temporary leave for parents or substitutes caring for children with disability, physical support of persons with disabilities who have musculoskeletal disorders and move on wheelchairs, with intellectual, sensory, physical, motor, mental and behavioral disorders, sign language translation, transportation services, etc.

The organizational and content principles of providing social services to people with disabilities through inclusive tourism are clarified: organizational (availability of regulations and their observance; use of accumulated experience in implementing innovative measures to develop social services for people with disabilities through inclusive tourism; involvement in the process of providing social services of the non-governmental sector of social services, namely public associations); content (training of future professionals to provide social services of inclusive tourism; creation of specialized departments of inclusive tourism in social institutions at the local level; development and approval of the State standard of social services for inclusive tourism; active involvement of people with disabilities in tourism-inclusive routes).

Developed and tested structural and functional model of organizational and substantive principles of providing social services to people with disabilities through inclusive tourism, which provides a subject approach and consists of the following elements: goal (to improve the service delivery process, combining types of human rehabilitation with disabilities through inclusive tourism); tasks (to include in the process of rehabilitation several types; to simplify the process of providing social services by involving people with disabilities; to promote the accessibility and adaptability of public places for people with disabilities); principles (humanism, social justice, system, complexity, prevention, accessibility and openness, etc.); functions (educational, corrective, restorative, accompanying, health, cultural, psychological, labor, social, economic, medical, legal); activity technologies (individual support, community work, group work, combination, group influence,

personalization, cyclical approach, independence); Inclusive tourism activities are closely related to the types of rehabilitation of people with disabilities (social, psychological, medical, physical, physical culture and sports, labor, professional, psychological and pedagogical rehabilitation); monitoring and analysis of the results obtained during the provision of social services of inclusive tourism (consolidation of rehabilitation into one joint process; analysis of the results of such rehabilitation; involvement of people with disabilities in the process of providing social services; survey of people with disabilities and generalization of information on quality of provision and receiving such services; developing accessibility and adaptiveness of public places for people with disabilities by including them in long-term infrastructure development plans, at local and regional levels; increasing the level of acceptance of people with disabilities in society, through surveys, interviews, charity events, etc.) The practical significance of the study lies in the possibility of applying the scientific provisions and conclusions of the study to improve and enhance the quality of social services in the field of inclusive tourism, as well as in the system of professional development of social workers.

In particular, in the activities of the Center for Social and Educational Integration and Inclusive Rehabilitation and Social Tourism «Without Barriers» on the basis of the Faculty of Social and Psychological Education of Uman State Pedagogical University in order to create a favorable inclusive educational environment. During the development and implementation of research projects aimed at promoting and developing inclusive tourism and creating a barrier-free environment for children, youth and adults with disabilities.

At the same time, the results of the study are focused on the development of specific measures to implement the legal mechanism of organizational and substantive principles of social services in the field of inclusive tourism, in particular to improve living conditions and the level of social services for people with disabilities.

Research materials can be used in lectures, practical and seminar classes in the specialty «Social Work» in educational institutions of I–IV levels of accreditation.

Key words: social work, social protection, people with disabilities, social services, inclusive tourism, organizational and semantic principles of providing social services, inclusive tourism department, tourist activity.

LIST OF PUBLISHED PAPERS ON THE TOPIC OF THE DISSERTATION

Scientific works in which the main scientific results of the dissertation are published

1. Molochenko I. A. Social services for people with disabilities abroad: best practices and opportunities for its implementation in Ukraine. *Scientific journal «Innovative pedagogy»*. 2020. Issue 20. Vol. 1. Pp. 145–148.
2. Kravchenko O. O., Molochenko I. A. Art changes lives: the experience of the International Art Symposium-Plein Air of Persons with Disabilities «Art without Restrictions». *Social work and social education*. 2020. Issue 2 (5). Pp. 76–83.
3. Molochenko I. A. Regulatory and legal support of life of people with disabilities in Ukraine. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University, Series «Pedagogy. Social work»*. 2021. Issue. 1 (48). Pp. 280–283.
4. Zherebko I. Possibilities of introduction of social service of inclusive tourism in Ukraine. *Social Work and Education*. 2021. Volume 8 № 2. Pp. 175–189.

Articles in scientific journals of other countries

5. Bezliudnyi O., Molochenko I. The social service delivery system for people with disabilities: a historical perspective. *Current issues of inclusive tourism introduction in Ukraine and other countries*. Poznan: UniKS Press, 2020. P. 5–35.
6. Zherebko Inna. Model of Social-Psychological Rehabilitation of People with Disabilities by Inclusive Tourism. *Social and Human Sciences. Polish-*

Ukrainian scientific journal, 2021. 02 (30). URL: https://issn2391-4164.blogspot.com/p/23_15.html

7. Oksana Kravchenko, Inna Molochenko, Maksym Skochko Rehabilitation for People with Disabilities by Means of Art: Example of the International Art Symposium-Plenary of People with Disabilities. *The Author(s), under exclusive license to Springer Nature Switzerland AG 2021 J. Kalra et al. (Eds.): AHFE 2021, LNNS 263*. 2021. P. 313–319. **(Scopus)**

Published works of approbation nature

8. Kravchenko O. O., Molochenko I. A. Formation of the system of social services in Ukraine. *Sociology and social work in the context of national and regional challenges. International scientific-practical conference : abstracts (Uzhhorod, September 27, 2019)*. Uzhhorod : LLC "RIK-U", 2019. Pp. 54–56.

9. Molochenko I. A Providing social services to people with disabilities during the reforms of Empress Maria. *Current issues of professional development and formation of the future specialist in modern conditions : All-Ukrainian scientific-practical conference, abstracts (Uman, October 29, 2019)*. Uman : Vizavi, 2019. Pp. 53–55.

10. Kravchenko O. O., Molochenko I. A. Social services for single mothers in Ukraine. *Current research in the social sphere: Fourteenth International Scientific and Practical Conference: abstracts (Odessa, November 18, 2019)*. Odessa : Sole proprietorship Bondarenko M. O., 2019. Pp. 82–84.

11. Molochenko I. A. Foreign experience of social rehabilitation of people with disabilities through inclusive tourism. «*Values in the artistic space - the individual and the social context*»: *All-Ukrainian scientific conference with international participation (Kharkiv, April 9, 2020)*. Kharkiv : KhNPU named after G. S. Skovoroda, 2020. P. 62.

12. Molochenko I. A. Foreign experience of social rehabilitation of people with disabilities through inclusive tourism. *Actual problems of training specialists in the social sphere : materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference (Uman, April 21, 2020)*. Uman : Vizavi, 2020. Pp. 75–77.

13. Molochenko I. A. Inclusive tourism as a universal means of rehabilitation of people with disabilities. «*Science, education, youth*» : materials of

the XIV All-Ukrainian sciences. conf. students and young scientists (Uman, April 28, 2021). Uman : Vizavi, 2021. Part 2. Pp. 35–38.

14. Molochenko I. A. Opportunities for information accessibility for people with disabilities. *International scientific-practical conference of young scientists, graduate students and applicants for higher education «Problems and prospects for the development of modern science»* (Rivne, May 21–22, 2020). Rivne : NUWMaES, 2020. Part 2. Pp. 193–197.

15. Molochenko I. A. The role of the «third sector» in providing social services to people with disabilities. *Science, Education, Society Through the Eyes of Young People* : Proceedings of the XIII International Scientific and Practical Conference of Higher Education Applicants and Young Scientists (Rivne, May 26, 2020) Rivne : RSUH, 2020. Pp. 271–272.

16. Molochenko I. A. Provision of social services in a pandemic. *Provision of social services in the context of decentralization: problems and prospects* : Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Uzhgorod, September 25, 2020). Uzhhorod : sole proprietorship Roman O. I., 2020. P. 68.

17. Molochenko I. A. Features of employment of applicants for higher education in nosology. *«Inclusive educational environment: problems, prospects and best practices»* : materials of the XX International scientific-practical conference : abstracts (Kyiv, November 18–19, 2020). Kyiv : University «Ukraine», 2020. Part 2. Pp. 79–82.

18. Molochenko I. A. Rehabilitation opportunities for people with disabilities during inclusive tourism. *«Actual socio-philosophical problems of modernity»* : materials of the XIII All-Ukrainian Student Scientific Conference (Uman, November 26, 2020). Uman : Publishing and printing center «Vizavi», 2020. Pp. 84–87.

19. Molochenko I. A. Inclusive education in the context of social services. *Vocational guidance among student youth in the context of inclusive education* : materials of the All-Ukrainian scientific-practical conference (Uman, April 14, 2021). Uman : VISAVI, 2021. Pp. 80–82.

20. Molochenko I.A. Organizing and conducting inclusive tours for people with disabilities. *«Innovations in the partnership of education, economy and social*

protection in the context of inclusion and pragmatic rehabilitation of society» : materials of the V International scientific-practical conference (Kamyanets-Podilskyi, May 27–28, 2021). Kamyanets-Podilskyi: Podolsk Special Educational and Rehabilitation Socio-Economic College, 2021. Pp. 335–339.

Published works that additionally reflect the scientific results of the dissertation

21. Molochenko I. A. The role of public organizations in providing social services to people with disabilities. *Psychological support and socio-pedagogical work in an educational institution: theory and practice* : collective monograph. Uman, 2020. Pp. 234–241.

22. 23. Molochenko I. A. Foreign experience of social services for people with disabilities. *Actual problems of social work: theory and practice* : collective monograph. Uman, 2020. Pp. 158–180.

23. Molochenko I. A. Museums. *Historical and cultural, nature reserves and medical and health facilities of Cherkasy region through the prism of inclusive tourism* : a guide. Uman, 2020. Pp. 58–115.

24. Molochenko I. A. Impaired vision. *Accessibility of socio-cultural infrastructure for children and youth with special educational needs* : a textbook. Uman, 2020. Pp. 41–71.

25. Molochenko I. A. Features of work with children with hearing impairment in an inclusive health camp. Features of working with visually impaired children in an inclusive health camp. *Inclusive health summer camp* : teaching methodical manual. Kyiv, 2021. Pp. 87–109.

26. Molochenko I. A. Games for visually impaired children. *Games for children with special educational needs in the conditions of inclusive tourism* : teaching methodical manual. Kyiv, 2021. Pp. 17–38.